Zmiany terytorialne w Europie w I poł. XX wieku

Lekcja z Edu.esri.pl

Zmiany terytorialne w Europie w I poł. XX wieku - klucz

1. –

2. W kolejności powierzchni kraju (malejąco): Cesarstwo Rosyjskie (90 160 932,30 km²), Cesarstwo Niemieckie (1 374 325,03 km²) oraz Cesarstwo Austro – Węgier (1 191 324,84 km²). Państwa te były monarchiami, w którym władzę absolutną miał monarcha, zwany często cesarzem.

3. Formalnie nie istniało państwo polskie, zaś jego terytorium zostało rozdzielone między trzech zaborców: Niemcy, Rosję oraz Austro-Węgry. Polska znajdowała się pod zaborami od roku 1795 r.

4. Litwa, Łotwa, Białoruś i Ukraina znajdowały się granicach Cesarstwa Niemieckiego, zaś Czechy i Słowacja były włączone do obszaru Austro-Węgier.

5. W okresie zaborów Polska nie istniała na mapach świata, a jej terytorium zostało podzielone między trzech zaborców. Sytuacja zmieniła się wraz z odzyskaniem przez Polskę niepodległości w 1918 r. Wówczas granice Polski (inaczej II Rzeczypospolitej) sięgały na wschodzie aż po Litwę, Białoruś i Ukrainę (aż po Lwów). Na zachodzie granica nie obejmowała zachodniej Wielkopolski oraz Dolnego Śląska. Na południu został włączony Górny Śląsk. Polska miała dostęp do morza od Zatoki Gdańskiej, zaś jej najbardziej wysunięty na północ fragment sięgał aż za Wilno. Powierzchnia II Rzeczypospolitej wynosiła 1 034 455,69 km². Po II Wojnie Światowej granice Polski przesunęły się na zachód, otrzymując poniemieckie ziemie zachodnie. Jednak Polska straciła równocześnie całe Kresy Wschodnie, a jej granica biegła wzdłuż linii Curzona. Powierzchnia powojennej Polski zmalała do 814 370,20 km².

6. Traktat Wersalski. Był to główny układ pokojowy kończący I Wojnę Światową. Został podpisany 28 czerwca 1919 r., zaś ratyfikowany 10 stycznia 1920 r. Traktat ten podpisały przegrane Niemcy, państwa sojuszu Ententy oraz państwa sprzymierzone. Traktat określał nowe granice międzypaństwowe Europy oraz określał nowy ład polityczny, gdzie m.in. utworzono państwo

© by Esri Polska Ltd., 2014

polskie, czechosłowackie, litewskie, łotewskie, estońskie, przyznano Francji tereny Alzacji i Lotaryngii, utworzono Wolne Miasto Gdańsk, powołano Ligę Narodów, dokonano demilitaryzacji Niemiec.

7. Powstały wówczas Czechosłowacja, Austria, Węgry, Jugosławia oraz powiększył się obszar Rumunii. Powierzchnia Austrii zmniejszyła się z 1 191 324,84 km² do 323 683,26 km², czyli o około 73 %.

8. 30 grudnia 1922 r. proklamowano powstanie Socjalistycznych Związków Radzieckich w wyniku Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej, na I Zjeździe Republik Radzieckich. Do Rosji przyłączyły się wtedy Ukraina, Białoruś, Litwa, Łotwa, Estonia, Uzbekistan, Turkmenistan, Tadżykistan, Mołdawia.

9. Z terenów państw Serbii, Czarnogóry (oraz należących wtedy do Cesarstwa Austro-Węgier obecnych Mołdawii, Chorwacji i Słowenii) powstała Jugosławia. W przyszłości będzie to teren wyniszczających, wewnętrznych walk. Spowodowane będą głównie zmuszeniem ludzi o odmiennej kulturze i religii do mieszkania w jednym państwie i walk różnych ugrupowań polityczno-religijnych.

10. Traktat w Teheranie, Traktat w Jałcie, Traktat w Poczdamie. Konferencjom tym przewodniczyła i miała decydujący głos Wielka Trójka, czyli USA, ZSRR oraz Wielka Brytania.

11. Linia ta to granica podziału Europy na kapitalistyczny zachód i socjalistyczny wschód, która ukształtowała się kilka lat po zakończeniu II Wojny Światowej. Nazwę tej linii „żelazną kurtyną" przypisuje się Winstonowi Churchillowi, który w ten sposób określił skutki porządku pojałtańskiego. Polska znalazła się po sowieckiej stronie linii wraz z innymi państwami Europy Środkowo – Wschodniej.

12. Według ustaleń z Konferencji w Poczdamie obecne terytorium Niemiec zostało podzielone na 4 strefy okupacyjne: radziecką, amerykańską, brytyjską i francuską. Okupacja miała dać czas potrzebny do oczyszczenia państwa niemieckiego z nazizmu (denazyfikacja) i powołania demokratycznego rządu, z którym mocarstwa zawarłyby pokój. W ten sam sposób podzielono Berlin, aby utrwalić koalicyjne zwycięstwo. Obecne terytorium Niemiec miało być całkowicie rozbrojone (demilitaryzacja). Miano zacząć wprowadzać elementy demokracji, które w przyszłości miały doprowadzić do stworzenia nowego społeczeństwa obywatelskiego (demokratyzacja i decentralizacja).

© by Esri Polska Ltd., 2014

Zajęto się także niemiecką gospodarką, którą w dużej części miały przejąć osoby prywatne w miejsce dużych organizacji przemysłowych (dekartelizacja). Widoczny podział na mapie na RFN oraz NRD nastąpił w 7 września 1949 r., kiedy proklamowano Republikę Federalną Niemiec powstałą z połączenia 3 części okupowanych przez Francję, USA i Wielką Brytanię. W odpowiedzi Związek Radziecki w październiku ogłosił wiadomość o powstaniu Niemieckiej Republiki Demokratycznej.

13. Mur Berliński powstał w 1961 roku, w celu oddzielenia Berlina Zachodniego znajdującego się pod wpływem RFN od Berlina Wschodniego będącego pod wpływem NRD. Jest to namacalny dowód na trwającą wiele lat zimną wojnę między Zachodem a Wschodem.

14. Postanowienia na poszczególnych konferencjach (sugerowane odpowiedzi):
<u>Postanowienia z konferencji w Teheranie:</u>
    - utworzenie drugiego frontu w Europie poprzez desant aliantów zachodnich (Spór pomiędzy przedstawicielami Wielkiej Trójki o to, czy front powinien powstać na Bałkanach, czy we Francji);
    - propozycja podziału Niemiec na strefy okupacyjne (Sugerowana odpowiedź twierdząca: Podział zapewni demilitaryzację Niemiec i ochroni przed możliwością jego kolejnego ataku za kilkanaście lat, co miało miejsce w okresie międzywojennym. Sugerowana odpowiedź przecząca: Niemcy powinny pozostać jednolitym państwem z racji na bogatą historię i kulturę. Nie wszyscy mieszkańcy Niemiec są nazistami i nie są odpowiedzialni za skutki wojny);
    - propozycja przeprowadzenia granic Polski między Odrą a linią Curzona;
    - sprawa przyszłej organizacji międzynarodowej, która dbałaby o pokój w powojennym świecie.

<u>Konferencja w Jałcie:</u>

- Zatwierdzenie propozycji podziału Niemiec na 4 strefy okupacyjne oraz podział w ten sam sposób Berlina;
- Obciążenie Niemiec reparacją wojenną – odszkodowania pokrzywdzonym krajom wypłacane przez Niemcy (Sugerowana odpowiedź twierdząca: Niemcy powinny spłacić państwa poszkodowane w wyniku II Wojny Światowej bez względu na wpływ rozwoju Niemiec w imię sprawiedliwości i zadośćuczynienia. Sugerowana odpowiedź przecząca: Horrendalne odszkodowania narzucone Niemcom spowodują, iż państwo niemieckie

© by Esri Polska Ltd., 2014

będzie funkcjonować na skraju ubóstwa, co nie wpłynie korzystanie na europejską gospodarkę);
- Określenie granicy wschodniej Polski na linii Curzona oraz propozycja rozszerzenia granic Polski na zachód;
- Utworzenie w Polsce Rządu tymczasowo odpowiedzialnego za przeprowadzenie wyborów;
- Utworzenie organizacji bezpieczeństwa zbiorowego.

Konferencja w Poczdamie:

- Polityka tak zwanych „czterech D" w stosunku do Niemiec, których jednak tak naprawdę było pięć. Były to:
  - denazyfikacja – osądzenie nazistów i zakazanie propagandy nazistowskiej,
  - demokratyzacja – uświadamianie Niemców i edukacja obywatelska,
  - decentralizacja – rozwój samorządu terytorialnego,
  - demilitaryzacja – zniszczenie uzbrojenia i przemysłu do produkcji wojennej,
  - dekartelizacja – rozbicie karteli, syndykatów i trustów przemysłowych.
- Zahamowanie rozwoju przemysły w Niemczech w celu zapobiegania rozwoju przemysłu zbrojeniowego na rzecz rozwoju rolnictwa (Sugerowana odpowiedź twierdząca: Jest to jedyny sposób na uniknięcie możliwego powtórzenia historii i doprowadzenia do kolejnej wojny. Sugerowana odpowiedź przecząca: Jest to rozwiązanie przyczyniające się do gospodarczego upadku państwa niemieckiego);
- Ustalenie granicy zachodniej Polski nad Odrą i Nysą;
- Formalny podział Niemiec i Berlina na 4 strefy okupacyjne.

© by Esri Polska Ltd., 2014